

Met de rib varen we vanuit Downings naar het wrak van SS Laurentic (onder). Ierland... een bezoek aan een pub mag tijdens je trip niet ontbreken (boven).

IERLANDS WILD ATLANTIC WAY

Niemand mocht weten wat er in het ruim van de Britse Ocean Liner SS Laurentic lag. Enkel het woord 'metaal' stond op de kisten geschreven. Nadat het schip op een mijn liep in 1917 en zonk, overleefde maar slechts een klein deel van de opvarenden.

De geheime lading verdween in de diepte – 3211 goudstaven.

Nog lang niet al het goud is teruggevonden. René Lipmann en Sander Evering duiken op het wereldberoemde schip en gaan zelf op zoek...

We brengen een bezoek aan Fanan Head, daar staat een kanon van de SS Laurentic.

Eenkele jaren voordat de RMS Titanic te water wordt gelaten, begint haar iets oudere nichtje, de SS Laurentic, aan haar eerste reis in april 1909. De Britse Ocean Liner vaart jarenlang over de Atlantische Oceaan om passagiers te vervoeren tussen Amerika, Canada en Engeland totdat ze in een ijskoude nacht in januari op een mijn vaart en op een dramatische wijze snel aan haar einde komt. 479 passagiers vechten voor hun leven, maar het water en de gruwelijke vrieskou nemen deze nacht 354 levens. Passagiers proberen de reddingsboten

Met een onuitputtelijke hoeveelheid energie heeft het water deze ruwe kustlijn geboetseerd tot een adembenemend landschap. De hoge kliffen geven een fantastisch uitzicht over de gevaarlijke klippen en de mooie Atlantische Oceaan. Geen slecht woord over onze eigen Noordzee, maar in Ierland waan je jezelf op een andere planeet. Ik kan dan ook niet wachten tot we beginnen aan deze spannende trip en ik sta letterlijk te stuiteren als we richting Malin Head rijden en de eerste kliffen zien. Ik spring over de rotsen richting het randje voor het

toekomst. Wij maken ons nu vooral druk om hoe hard we mogen rijden, is het nu 70 mijl of kilometer per uur? Vanuit ons ‘kasteel’ rijden we een uurtje richting het noorden, naar een kleine haven in Downings. We bouwen onze dubbelset op en brengen deze aan boord, samen met wat decompressiegas. De duik gaat niet zo heel erg diep worden, maar we bereiden ons voor op een zo lang mogelijk tijd op de bodem. De SS Laurentic is niet alleen erg groot, maar ook nog eens heel erg bijzonder in vele opzichten. De 172 meter lange oceaanstomer, gebouwd

door de White Star Line in Liverpool, werd hoofdzakelijk gebruikt om passagiers en goederen te vervoeren tussen Engeland, Canada en Amerika. De Laurentic was voor die tijd uniek in snelheid en efficiëntie. Voor het eerst werden en drie propellers gebruikt waarbij de derde werd aangedreven door de stoom van de uitlaten voor de twee normale propellers. Het experimentele ontwerp bleek een succes en werd daarom later standaard toegepast, waaronder op de HMS Titanic. Het snelle ontwerp gaf Dr. Crippen geen schijn van kans tijdens zijn vlucht. De

van moord verdachte dokter vluchtte met de SS Montrose naar Canada, maar hij werd herkend en via de scheepsradio gaf kapitein Henry Kendall zijn signalement door aan de politie. Detective Walter Crew sprong aan boord van de SS Laurentic die vervolgens met hoge snelheid de SS Montrose inhaalde. In Canada klom hij, vermoed als schipper, aan boord van de SS Montrose om Dr. Crippen te arresteren voordat hij een voet aan land had gezet. Dr. Crippen werd veroordeeld voor de moord op zijn vrouw en opgehangen in 1910 in Londen.

GERAAKT DOOR EEN MIJN

In de ijskoude storm in 1917 werd de SS Laurentic door een mijn geraakt. Vervolgens raakte ze uit koers en voer het tegen een tweede mijn aan. De machinekamer werd door de explosie zwaar beschadigd en veel technici kwamen direct om het leven. Ook de generatoren van het schip vielen uit en er was geen elektriciteit meer, dus ook geen pompen. Het schip maakte veel water, begon over te hellen en zonk binnen een uur. Er was niet eens de mogelijkheid om een noodsignaal te sturen en door de duisternis maakten

te laten zakken, maar dit gaat erg moeizaam. De SS Laurentic helt al flink, de stroom is uitgevallen en de mensen aan dek zien geen hand voor ogen. Ze vechten voor hun leven en eenmaal in de reddingsboten roeien ze in de ijskoude, gierende winterstorm richting de kust van Fanad Head. De volgende ochtend worden ze gevonden in de reddingsboten, bijna allemaal doodgevroren. Velen van hen nog met de roeispanten stevig in hun vuisten geklemd...

MALIN HEAD

Niet voor niets wordt de kust van Ierland ‘The Wild Atlantic Way’ genoemd. Deze weg loopt van de Noordelijke kapen bij Malin Head via de prachtige baaien van Clew Bay tot de Zuidelijke Schiereilanden zoals Sheep’s Head. De rotsachtige kliffen, begroeid met het mooiste gras, zijn ontstaan door een ijstijd en de jarenlange invloed van de Atlantische Oceaan.

beste uitzicht en daar raak ik plotseling getemperd door de natuur.

ADEMBENEMEND

Onze Airbnb ‘bed & breakfast’ in Letterkenny blijkt een groot Iers landhuis, inclusief oprijlaan. Op de weg naar Letterkenny verklapte Google Maps, door het wijzigen van de nog af te leggen afstand van kilometers naar mijlen, dat we enkele keren de grens met Noord-Ierland zijn overgestoken. De vroeger flink bevochten grens is nu nagenoeg onzichtbaar, onmerkbaar rijden we door het andere land. Op moment van schrijven weet nog steeds niemand wat de invloed van de Brexit zal zijn in dit grensgebied. Ik neem me voor om de lokale bevolking te peilen, al wordt de volgende dag tijdens een verhitte discussie op de Donegal Tourism Conference al snel duidelijk dat ook hier de lokale ondernemers in onzekerheid leven en zich zorgen maken over de

„
Zomaar, half verborgen
in deze schroothoop
van metaal, ligt een
enorm kanon.

Het wrak van de SS Laurentic is door explosieven compleet verwrongen, maar het enorme anker is nog intact.

veel opvarenden, waarvan velen al ernstig verwond, geen schijn van kans. De reddingsboten konden door het overhellen nauwelijks bediend worden en degene die de reddingsboten haalden, waren nog lang niet veilig. De temperatuur zakte tot -13 graden en de ijzige kou bleek een net zo grote vijand als het water. Vele lichamen spoelden aan en in de reddingsboten waren de meeste mensen doodgevroren. Toch is het dramatische einde van de SS Laurentic niet de reden waarom het schip bijna net zo beroemd als de Titanic is geworden. Bij het uitbreken van de WO1 is de Laurentic omgebouwd als hulpkruiser. Ze werd omgedoopt tot HMS Laurentic en ingezet voor patrouilles, vervoer van goederen, troepen en veel officieren, zoals tijdens haar laatste trans-Atlantische overtocht. Tijdens deze laatste missie naar Canada vervoerde het schip naast vele marine-officieren ook een geheime lading in het ruim. Deze lading was zo geheim dat zelfs de kapitein niet wist wat hij vervoerde. Op de kisten stond simpelweg 'metaal' geschreven. Deze geheime lading bleek ook na het zinken van enorm belang. Jarenlang is er alles op alles gezet om deze lading terug aan de

oppervlakte te krijgen. Ook is het de reden dat wij de eerste vijf minuten van onze duik enigszins verdwaald rondzwemmen omdat ons kompas niet werkt... We dalen af en zien vrij snel het wrak, maar het is geen feest van herkenning. Overal liggen stukken metaal en pas bij de enorme boilers krijgen we een idee hoe we moeten navigeren. Zomaar, half verborgen in deze schroothoop van metaal, ligt een enorm kanon. Ik herken deze van ons bezoek in Fanan Head, daar is een kanon van de Laurentic hersteld en staat op de kant. Op kompas weten we richting de boeg te zwemmen, maar waarom is dit fantastische schip zo veranderd in verwrongen staal? Explosieven. Heel veel explosieven om de lading van het schip te kunnen vinden. De kisten gemarkeerd met 'metaal' bevatten inderdaad een flinke hoeveelheid edelmetaal; goud. Maar liefst 3211 goudstaven, bedoeld voor Canada en Amerika om een deel van de WO1 te financieren. De waarde was enorm, omgerekend naar vandaag 1,7 miljard dollar, daarom mocht niemand weten wat er in het ruim van de Laurentic lag. Vlak na de koude horrornacht in februari werd dan ook snel een plan gemaakt om het goud te bergen. De bodem is bijna 40 meter

diep en het goud lag relatief diep onder in het schip. Veel bedrijven wilden wel helpen, maar alleen als er enorme vergoedingen tegenover stonden. Helmduikers werden naar beneden gestuurd en zochten hun weg op het schip. Met explosieven werd er toegang verkregen tot het ruim en al vrij snel werd het eerste goud geborgen. Het leek een klus van enkele weken te worden, maar dat veranderde snel. Een heftige storm trok opnieuw over de Laurentic en spullen spoelden zelfs aan op het strand. De toegang tot het goud was volledig afgesloten en er moest opnieuw een ingang worden gemaakt. Dit keer werd het hele schip dek voor dek afgepeld, opnieuw met explosieven. De missie duurde veel langer dan verwacht en men trotseerde enorme uitdagingen. Duiktabellen waren in die tijd nog maar net uitgevonden door John Scott Haldane, maar dat gaf zeker geen garantie voor veilige duiken zonder decompressieproblemen. De helmduikers werden met twee lijnen vastgekoppeld aan het moederschip aan de oppervlakte. Een lijn voor lucht en een veiligheidslijn. Vanwege de lastige omstandigheden aan de oppervlakte, had de kapitein moeite om het schip recht boven de Laurentic te houden. Daarom kregen de

duikers wat extra lijn om te voorkomen dat er spanning op zou komen. Soms raakten deze lijnen uit elkaar en verstrikt. De duikers werden marionetten, bestuurd door een schip bijna 40 meter boven hen en niet iedereen overleefde deze operatie. Er waren ook andere problemen met de uitrusting, van pak-squeeze tot en met een 'blow up' waarbij door een defect uitlaatventiel het pak zichzelf opblies en de duiker ongecontroleerd omhoog werd geschoten. En moet ik nog uitleggen dat explosieven onder water een risico vormen? De berging duurde uiteindelijk tot 1924, maar later in 1934 werden er nog steeds enkele staven goud gevonden. Terwijl we over het wrak naar de boeg zwemmen, heb ik dezelfde vraag in mijn hoofd als jullie; is al het goud gevonden? Of ligt er nog steeds iets in het ruim? Na onderzoek blijkt dat al het goud, op 20 staven na, is gevonden. Die zouden tot op de dag van vandaag nog in het wrak moeten liggen, diep verborgen in de zeebodem en verstopt onder een laag verwrongen staal. Of zou het ergens anders terechtgekomen zijn? Die vraag

De helmduikers werden met twee lijnen vastgekoppeld aan het moederschip aan de oppervlakte.

zal wel nooit beantwoord worden, tenzij een duiker een hele bijzondere duik op de Laurentic maakt. Is het daarom misschien het bekendste wrak van Ierland geworden? Misschien wel, maar alleen de duik zelf is al de moeite waard. Als je van wrakken houdt dan is deze duik

net zo leuk als dat een autoliefhebber over een oldtimerkerkhof wandelt. Het is een speurtocht waar van alles te vinden is.

MEER DAN METAAL

Declan is vastberaden om ons meer te laten zien dan alleen de wrakken.

Tá an "Anchor" san Ísiltír (Nu voor anker in Nederland!)

Anchor Diving B.V.
+31-23-2052801
diver@anchordiving.nl

www.anchordivelights.com

ANCHOR
DIVE LIGHTS
Donegal, Ireland

DONEGAL, IRELAND

FOR WORLD CLASS DIVING

On the Wild Atlantic Way

Donegal
Tourism
www.govisitdonegal.com

Een kat- of hondshaai?
We zijn eruit, het is een hondshaai!

Daarom maken we meerdere duiken op hele eenvoudige en rustige locaties, gewoon vanaf de kant. Op het eerste gezicht lijkt het een beetje saai en ik vermoed dat het zicht vergelijkbaar is met Zeeland. Op onze dooie gemak wandelen we het water in en zakken we na de checks langzaam naar beneden. We volgen wat rotsen en ik let op de stenen en diepte, die gebruik ik om straks de instap weer terug te vinden. Het ontwijken van de waterplanten met lange stengels is bijna een spelletje en ik zie over mijn schouder dat René 'game over' is. Lachend bevrijd ik zijn vinnen en ik vermoed dat we het spannendste deel van de duik wel gehad hebben. Totdat er een hondshaai probeert onzichtbaar te zijn op de bodem. Gezien! Hoewel, het kan ook een kathaai zijn. Zelfs na mijn studie op internet kom ik er nog niet uit, jij wel? We proberen onze kleine vriend op de foto te zetten, maar dat mislukt. Totdat we later een meer welwillend exemplaar vinden. Iets later zwemt er een rog-met-stippels voorbij, al kun je het amper zwemmen noemen. Het jonkie is net zo groot als mijn hand en het zwemt als een koolmeesje die aan

zijn eerste vlucht begint. Twijfels, heel veel twijfels straalt het kleintje uit. Met een onbeholpen zwemslag die zelfs de meest talentloze cursist nog nooit heeft laten zien, probeert het beestje los te komen van de bodem. Dat lukt een heel klein stukje, voordat de landing alweer

stuntelend ingezet wordt. De duik is rustig, ontspannen en vooral heel erg leuk. Het zicht is een stukje beter dan Zeeland, er is meer leven onder water en andere duikers zijn er niet, nergens eigenlijk. Duiken in Ierland is veelzijdig en fantastisch.

INFO

REIS

Je vliegt van Amsterdam naar Dublin en rijdt dan met een huurauto in ongeveer drie uur (afstand is 240 km, waarvan 180 km over provinciale wegen) naar Letterkenny. Wij vlogen met Ryan Air die 2 tot 3 keer per dag deze vlucht aanbieden.

VERBLIJF

In Donegal zijn veel verschillende accommodaties te vinden, in alle prijsklassen. Wij boekten onze 'villa' via Airbnb en betaalden € 25 p.p. per nacht.

DUIKCENTRUM

We maakten al onze duiken met DivinDec. Het duikcentrum ligt in Letterkenny en

wordt gerund door de Ier Declan Burke. Hij kent het gebied op zijn duimpje en heeft als techduiker veel ervaring op de wrakken. Naast zijn duikcentrum is Declan ontwikkelaar van Anchor Dive Lights. www.divindec.com

WILD ATLANTIC WAY

Woeste baaien, ongerepte natuur en verborgen baaien. Na elke bocht op de Wild Atlantic Way zie je weer een ander landschap. Heel de route is gemarkeerd met bordjes. De route langs de gehele Ierse westkust is 2500 kilometer. Kijk voor alle info over Donegal en haar verborgen geheimen op www.govisitdonegal.com